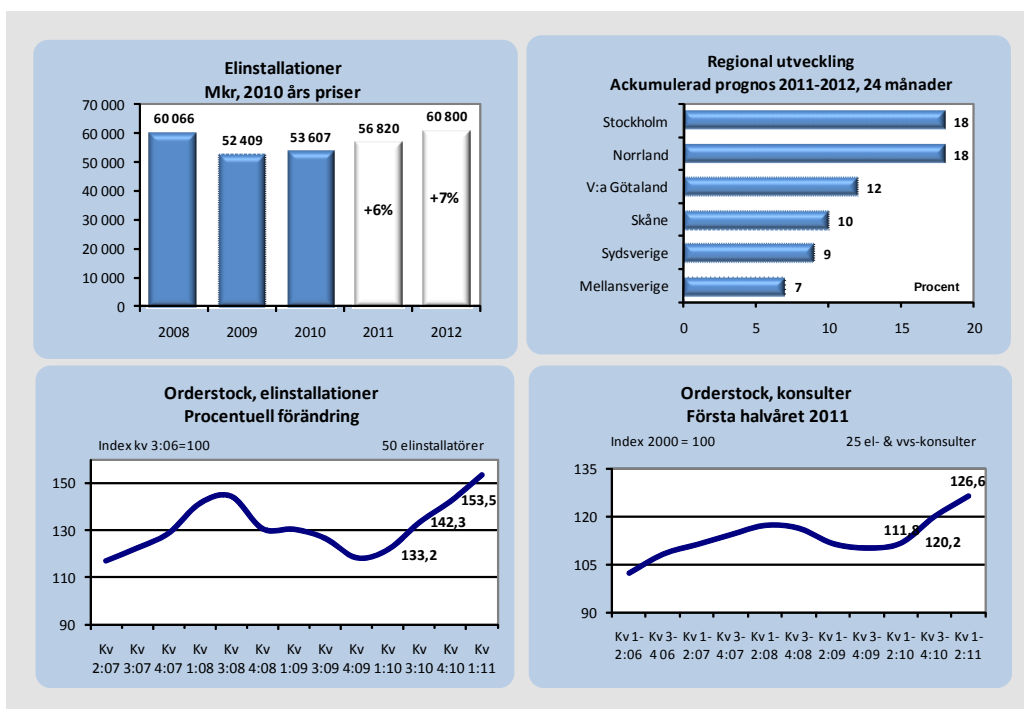

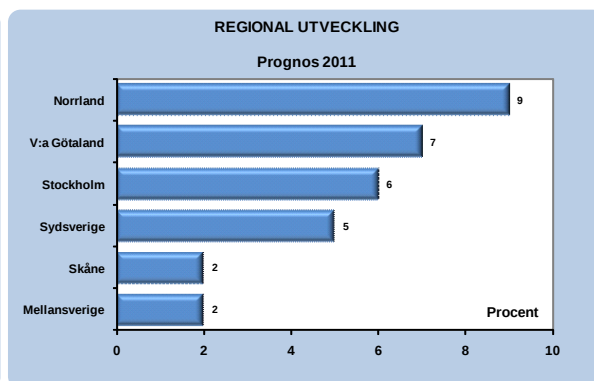
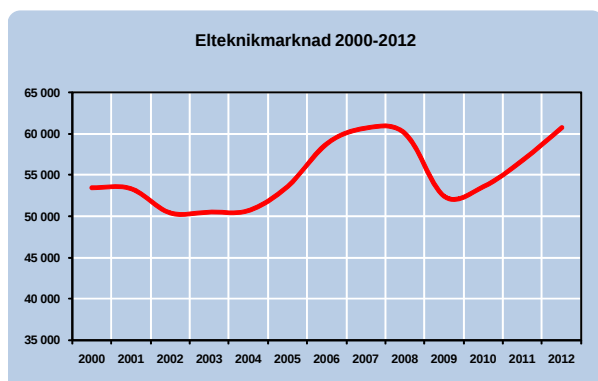
KONJUNKTURRAPPORT

ELTEKNIKMARNAD

KVARTAL 1-4 2010

Mars 2011

KONJUNKTURUTVECKLING

Under 2010 uppgick den totala volymen elinstallationer till 53,6 miljarder kronor, en ökning med drygt 2 procent jämfört med 2009. Det var framförallt en svagare utveckling under andra halvåret 2010 som gjorde att utfallet blev lägre än den senaste prognosen visade. Elinstallationer i bostäder, kontor och offentlig sektor utvecklades positivt under 2010. Industriinstallationer och tele/data/säkerhet utvecklades däremot negativt, vilket fick stor effekt då dessa två sektorer tillsammans utgör över 60 procent av den totala installationsvolymen. Båda sektorerna förväntas dock öka de kommande åren och hjälper därmed till att dra upp totalvolymen med 6 procent i år och 7 procent 2012. Enligt SCB:s investeringsenkät från februari beräknas industrins samlade investeringar öka med 13 procent under 2011. Starkast väntas ökningen bli inom massa- och pappersindustrin samt gruvindustrin. Den påbörjade nyproduktionen av bostäder ökade med hela 60 procent under 2010 och prognoserna tyder på fortsatt tillväxt, om än i beskedligare takt. Bl a kan Finansinspektionens bolånetak och snabbt stigande räntor dämpa efterfrågan på nya bostäder. Ombyggnad av flerbostadshus ökade med 17 procent 2010. Även här spås en positiv utveckling, som drivs på av de stora moderniseringsbehoven i fastigheter från rekordåren 1961-1975. Behovet av att minska energiförbrukningen är stort. Dessvärre försvåras genomgripande renoveringar av kapacitetsbrist och finansieringssvårigheter. 2010 var ett bra år för det påbörjade offentliga husbyggandet och elinstallationerna ökade med 27 procent. Det var emellertid stora projekt som Karolinska sjukhuset i Solna och två idrottsarenor i Stockholm som slog igenom på totalvolymen. I år väntas en negativ rekyl och ökande anbudspriser bidrar till en svag inbromsning av det offentliga byggandet framöver. Ny- och ombyggnad av kontor och handel ökade med drygt 20 procent 2010 och sektorn visar en fortsatt uppgående trend. Byggnadsunderhållet bör öka med 2 procent i år och 3 procent nästa år.

REGIONAL UTVECKLING

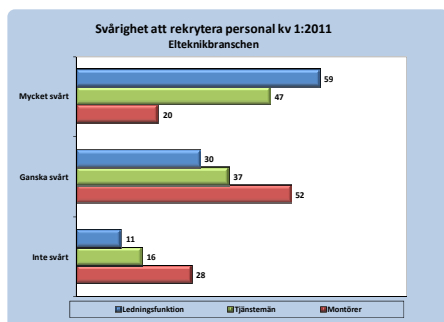
Under 2010 ökade den totala elinstallationsvolymen i Stockholm med 7 procent till knappt 13,2 miljarder kronor. Utfallet blev bättre än rikets genomsnitt men ändå något lägre än beräknat. Under 2011 och 2012 förväntas totalvolymen växa med 6 respektive 11 procent. Det är framför allt de stora sektorerna industriinstallationer och tele/data/säkerhet som ligger bakom volymtillväxten, men elinstallationer i bostäder och kontor ökar också starkt. Tillväxttakten i Västra Götaland dämpades avsevärt under andra halvåret 2010 och slutade på +2 procent för helåret, betydligt lägre än väntat. Industriinstallationerna fick inte det positiva genomslag som beräknat. Nu spås tillväxt i alla sektorer utom offentlig sektor vilket drar upp totalvolymen med 7 procent i år och 5 procent 2012. I Skåne ökade marknaden med 9 procent under 2010 vilket var helt i linje med prognoserna. Precis som väntat var det bostadsbyggande och offentlig sektor som låg bakom tillväxten. Bedömningen är att totalvolymen ökar med 2 procent i år och 8 procent 2012. Marknaden i Sydsverige backade med 3 procent 2010 till följd av fallande volymer i de dominerande sektorerna industriinstallationer och tele/data/säkerhet. En bred uppgång 2011-2012 bäddar för en årlig tillväxt på ca 5 procent. Det är enbart offentlig sektor som uppvisar en avvikande trend. I Mellansverige ökade totalvolymen med drygt 9 procent under 2010 vilket är något bättre än förväntat. Nästan samtliga sektorer utvecklades positivt förra året och värt att notera är att kontorsvolymen fördubblades. Totalvolymen väntas växa med 2 procent i år och ytterligare 5 procent 2012. Norrland drabbades hårt av minskade industriinstallationer 2010, vilket var den främsta orsaken till att totalvolymen sjönk med hela 15 procent. Tappet var större än befarat men nu inleds återhämtningen på bred front. Enligt prognosen blir tillväxten närmare 10 procent i år och 8 procent 2012.

MARKNADSMÖJLIGHETER & HOT

En stor majoritet av de intervjuade elteknikföretagen uppger att efterfrågan hos alla typer av fastighetsägare har varit oförändrad eller ökat under det senaste halvåret. I år och nästa år förväntar sig företagen att industrin står för den största volymökningen, vilket stämmer väl överens med den aktuella konjunkturprognosen. Offentlig sektor, byggentreprenörer och olika typer av privata fastighetsbolag är tre ytterligare kundgrupper som bedöms öka sin efterfrågan på elinstallationer. När det gäller marknadsmöjligheter är det främst energieffektivisering och driftoptimering som nämns bland de undersökta företagen. Åtgärdsbehoven är stora och berör alla typer av fastigheter och beställare, inte minst rekordårens fastighetsbestånd. Cirka 240 000 hus saknar fortfarande en giltig energideklaration och stigande energipriser bör öka intresset för energieffektivisering ytterligare. Högtrycket i byggbranschen börjar nu få genomslag på installationsmarknaden och detta bostäder, kontor och lokaler. De intervjuade företagen framhåller särskilt larm och säkerhet som ett område med stor potential. Stigande räntor kan dock medföra ekonomiska svårigheter för högt belånade fastighetsbolag. Hotbilden domineras för tillfället av hård konkurrens. Vidare finns vissa bekymmer för hur konjunkturen ska utvecklas under året. Oron är inte helt obefogad med tanke på den högt belånade hushåll, räntehöjningar och den ekonomiska osäkerheten i omvärlden. Pressade priser och rekryteringssvårigheter är andra aktuella problemområden för elinstallatörerna. Det sistnämnda är ett problem för hela byggsektorn och konkurrensen om arbetskraften väntas bli ännu tuffare till följd av stora pensionsavgångar de kommande åren.

REKRYTERINGSLÄGET

Rekryteringssituationen hos de intervjuade företagen är fortsatt problematisk. Andelen företag som upplever det som svårt eller mycket svårt att rekrytera montörer har ökat från 65 till 72 procent sedan förra rapporttillfället i september 2010. Bristen på tjänstemän och ledningspersonal är ungefär lika hög som vid senaste mätningen; 84 respektive 89 procent. På senare tid har kompetensförsörjningen, särskilt bristen på ingenjörer, lyfts fram som en gemensam utmaning för hela samhällsbyggnadssektorn.

FASTIGHETSMARKNAD

Den kommersiella fastighetsmarknaden fortsätter att återhämta sig. Bakom utvecklingen ligger den mycket starka svenska ekonomin, som ökar efterfrågan på lokaler, vilket dämpar vakanserna och pressar upp hyresnivåerna. Arbetslösheten ser ut att minska snabbare än tidigare prognoser och detta påverkar efterfrågan på både kontors- och industrilokaler. Låga räntenivåer och stabila statsfinanser är andra positiva faktorer och det senare ökar troligen också intresset för den svenska fastighetsmarknaden från internationella aktörer. Omsättningen på fastighetsmarknaden uppges ha mer än fördubblats 2010 jämfört med året innan. Efterfrågan på kontorslokaler är störst när det gäller nya eller moderniserade lokaler i de centrala delarna av storstäderna med närhet till allmänna kommunikationer. I första hand är det i Stockholm som det skett en återhämtning för kommersiella fastigheter. Det kommer rapporter om att flertalet av de nyproducerade kontorslokalerna i de centrala delarna av staden i princip nu är fullt uthyrda och att medelhyran under 2010 har ökat med närmare 8 procent för moderna kontorslokaler. Mycket pekar på att den positiva utvecklingen kommer att fortsätta i år och nästa år, men frågan är hur Sveriges ekonomi kommer att påverkas av den osäkra situationen i skuldyngda länder i Europa.

TEKNIK OCH FUNKTION

De starkaste utvecklingstrenderna när det gäller teknik och funktion finns för närvarande inom följande fyra områden: energieffektivisering, automation, belysning samt styr och regler. Det anser de intervjuade elteknikföretagen och deras svar har inte förändrats nämnvärt sedan förra rapporttillfället. Det är tydligt att de utpekade teknikområdena flyter in i varandra. Teknikinnehållet ökar och funktionerna blir allt mer integrerade. Effektivisering är den gemensamma nämnaren – oavsett om arbetet gäller bostäder, kontor, lokaler eller industrier. Målet är som regel att spara energi och pengar. Till exempel genom att med närvarostyrning reglera kontorets belysning och värme. Robotinstallationer för att effektivisera produktionen inom industrin är ett annat viktigt område. Installationsbranschen är inne i en strukturomvandling där de stora bolagen växer via förvärv. Bakom den här utvecklingen ligger en ökad efterfrågan på helhetslösningar inom samordnade installationer som kräver flera olika yrkesdiscipliner. För beställaren kan det vara en fördel att endast ha en motpart vid installation och service av fastighetens funktioner. När det gäller larm och säkerhet så inväntar elteknikbranschen den nya kameraövervakningslagen. En annan aktuell fråga är hur infrastrukturen för laddning av elbilar kommer att utvecklas framöver.

INFRASTRUKTURINVESTERINGAR

PÅBÖRJADE BYGGINVESTERINGAR

Mkr, 2010 års priser

	MKR, PÅBÖRJADE OBJEKT			ÅRLIG FÖRÄNDRING, PROCENT	
	2008	2009	2010	2011	2012
PRODUKTION¹⁾	6 987	10 918	17 102	-25	+10
DISTRIBUTION²⁾	4 773	4 972	5 238	-5	0
KOMMUNIKATION³⁾	327	228	160	-10	-5

1) Kraftverk, dammanläggning, vindkraftverk, elverk

2) Ställverk, transformatorstation, elledning, nätstation, ledningscentral

3) AXE-station, radio-tv-mast

LÖPANDE MASKININVESTERINGAR

Mkr, 2010 års priser

	MKR			ÅRLIG FÖRÄNDRING, PROCENT	
	2008	2009	2010	2011	2012
EL-, GAS- OCH VÄRMEVERK	26 200	26 400	31 600	+3	+3

Källa: SCB, Konjunkturinstitutet

BYGGINVESTERINGAR

Påbörjade bygginvesteringar inom kraftverk och produktionsanläggningar uppgick till drygt 17 miljarder kronor 2010, vilket innebär en kraftig ökning med närmare 60 procent jämfört med föregående år. Under 2011 väntas en negativ rekyl, på 25 procent. När det gäller investeringarna inom distribution, ökade dessa med 5 procent. Prognosen tyder på en minskning med lika mycket i år. Nedgången för investeringar inom kommunikation fortsatte förra året med en minskning med 30 procent. Prognosen visar en fortsatt negativ utveckling 2011-2012.

Investeringarna inom energiområdet påverkas positivt av fortsatt vindkraftsutbyggnad, men projekten försenas dock på grund av överklaganden. Satsningarna på kraftvärmeverk och sopförbränningsanläggningar väntas minska i omfattning medan utbyggnaden av kraftnät tilltar. En aktuell affärsmöjlighet för elteknikföretagen är den stora fibernätsutbyggnad som krävs om regeringens bredbandsvision ska bli verklighet.

Prognosen för det totala anläggningsbyggandet visar på en svag nedgång under 2010, vilket främst förklaras av minskade investeringar inom post och tele samt vägar. Stora pågående infrastrukturprojekt är bland annat Citybanan, Norra Länken och Bana Väg i Väst. 2011-2012 pekar prognosen på en total volymökning för anläggningsbyggandet med cirka 3 procent per år.

MASKININVESTERINGAR

Statistik från SCB tyder på att det skedde en ökning för maskininvesteringarna inom el-, gas- och värmeverk med hela 20 procent under förra året. De kommande två åren väntas ökningen fortsätta, men i avsevärt lägre takt. Behovet av effektivare anläggningar väntas ge investeringar, som uppväger minskade satsningar inom kraftvärmeverk och sopförbränningsanläggningar.

HELA RIKET

ELINSTALLATIONER Hela riket, Mkr, 2010 års priser

SEKTOR	MILJONER KRONOR			ÅRLIG FÖRÄNDR	
	PÅBÖRJADE OBJEKT			PROCENT	
	2008	2009	2010	2011	2012
BOSTÄDER, NYBYGGNAD	2 986	1 974	3 150	+7	+10
FLERBOSTADSHUS, OMBYGGNAD	899	939	1 099	+20	+12
INDUSTRI OCH LAGER	2 882	817	1 078	+20	+12
KONTOR, HANDEL M M	2 863	2 018	2 443	+6	+9
OFFENTLIG SEKTOR	4 355	4 771	6 072	-9	-2
BYGGNADSUNDERHÅLL	5 205	5 309	5 415	+2	+3
INDUSTRIINSTALLATIONER ¹	22 567	19 186	17 850	+10	+8
TELE/DATA/SÄKERHET ²	18 310	17 396	16 500	+5	+7
TOTALT	60 066	52 409	53 607	+6	+7

1) Avser produktionsprocesser, löpande investeringar 2) Varav data/tele/kabel-tv ca 45%,
styr och regler i byggnader ca 20% och larm/säkerhet ca 35%
Genomsnittlig prisökning hos installatörer 2010 har beräknats till 2,6 procent

Observera att det dröjer 2-4 kvartal innan påbörjat byggande får genomslag på installationsmarknaden

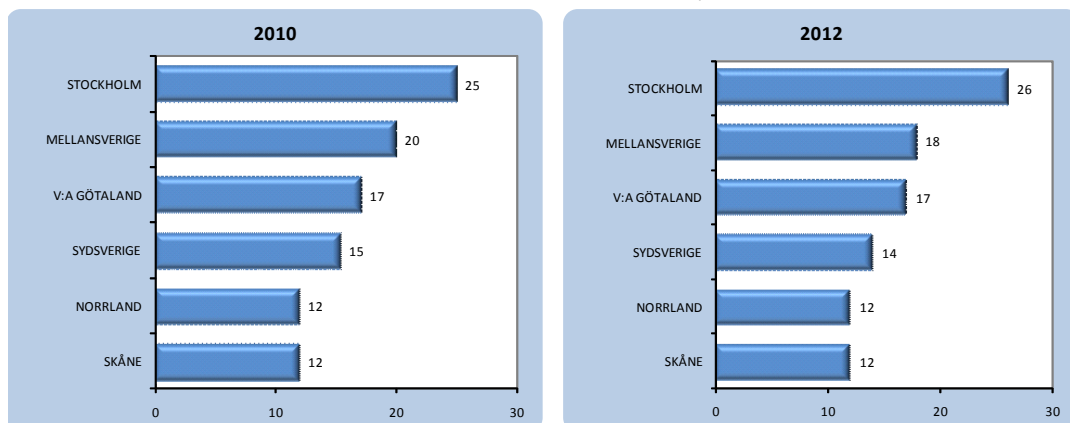
Prognos för omsättningsutveckling 2011: 8 procent. Prognos 2012: 6 procent

REGIONAL UTVECKLING 2003-2012

INDEX:1995=100

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
HELA RIKET	121	122	129	142	146	145	125	127	135	145
STOCKHOLM	120	110	121	125	133	127	123	132	140	155
VÄSTRA GÖTALAND	138	138	143	158	152	131	120	123	131	138
SKÅNE	126	127	135	169	148	164	133	146	149	161
SYDSVERIGE	119	122	112	125	131	127	113	110	115	120
MELLANSVERIGE	116	122	137	136	144	148	118	129	132	138
NORRLAND	112	121	136	168	200	219	179	152	166	179

REGIONALA ANDELAR AV BRANSCHVOLYM, PROCENT

ELINSTALLATIONER

Mkr, 2010 års priser

SEKTOR	MILJONER KRONOR PÅBÖRJADE OBJEKT			ÅRLIG FÖRÄNDR PROCENT	
	2008	2009	2010	2011	2012
BOSTÄDER, NYBYGGNAD	831	596	1 009	+10	+10
FLERBOSTADSHUS, OMBYGGNAD	142	267	373	+15	+15
INDUSTRI OCH LAGER	172	51	177	0	+5
KONTOR, HANDEL M M	816	668	762	+20	+10
OFFENTLIG SEKTOR	827	1 182	1 701	-10	0
BYGGNADSUNDERHÅLL	1 100	1 122	1 144	+2	+3
INDUSTRIINSTALLATIONER ¹	3 324	2 617	2 269	+5	+10
TELE/DATA/SÄKERHET ²	5 483	5 767	5 736	+10	+15
TOTALT	12 696	12 271	13 173	+6	+11

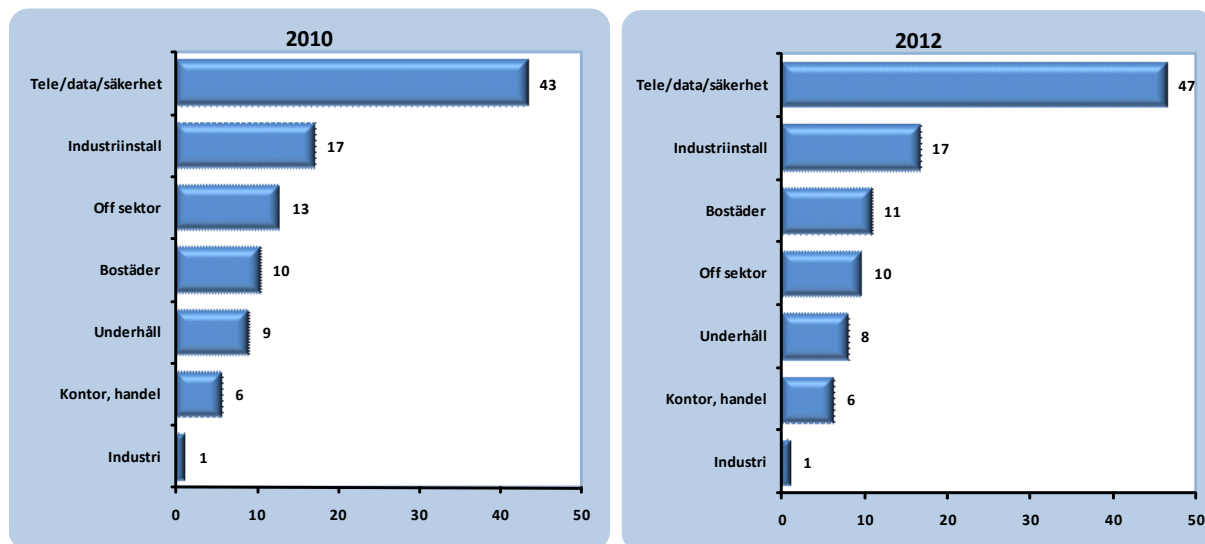
1) Avser produktionsprocesser, löpande investeringar 2) Varav data/tele/kabel-tv ca 45%,
styr och regler i byggnader ca 20% och larm/säkerhet ca 35%

Stockholms län

Observera att det dröjer 2-4 kvartal innan påbörjat byggande får genomslag på installationsmarknaden

Prognos för omsättningsutveckling 2011: 15 procent 2012: 10 procent

ANDEL PER SEKTOR, PROCENT

ELINSTALLATIONER

Mkr, 2010 års priser

SEKTOR	MILJONER KRONOR PÅBÖRJADE OBJEKT			ÅRLIG FÖRÄNDR PROCENT	
	2008	2009	2010	2011	2012
BOSTÄDER, NYBYGGNAD	470	314	552	+5	+15
FLERBOSTADSHUS, OMBYGGNAD	294	264	262	+20	+15
INDUSTRI OCH LAGER	198	154	116	+100	+20
KONTOR, HANDEL M M	361	238	341	+15	+5
OFFENTLIG SEKTOR	542	611	815	-5	-5
BYGGNADSUNDERHÅLL	869	886	904	+2	+3
INDUSTRIINSTALLATIONER ¹	4 371	3 927	3 738	+10	+5
TELE/DATA/SÄKERHET ²	2 665	2 605	2 455	+3	+5
TOTALT	9 770	8 999	9 182	+7	+5

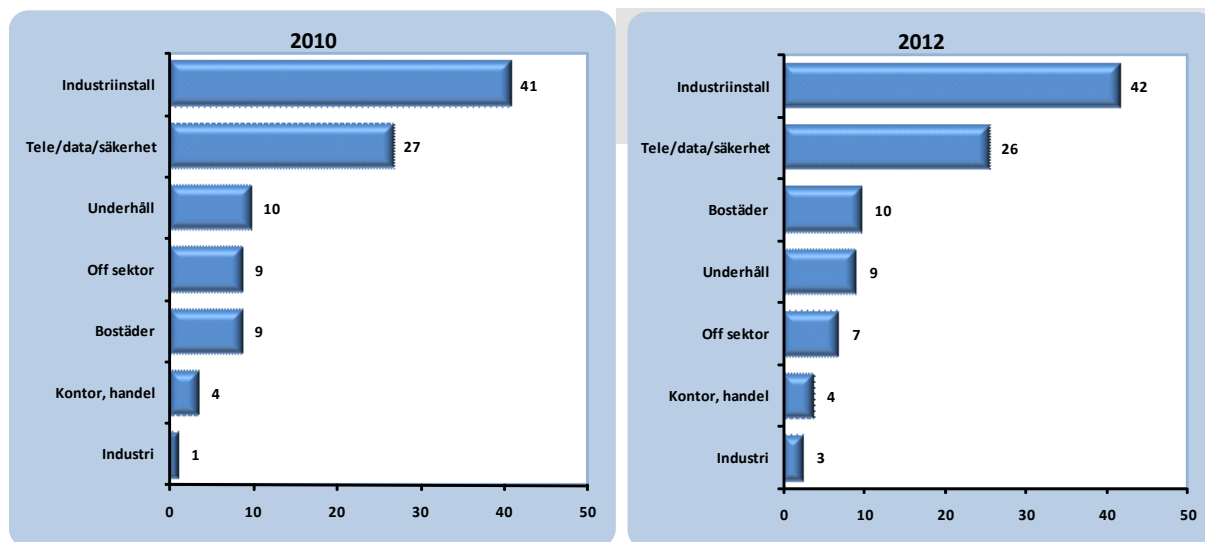
1) Avser produktionsprocesser, löpande investeringar 2) Varav data/tele/kabel-tv ca 45%, styr och regler i byggnader ca 20% och larm/säkerhet ca 35%

Västra Götalands län

Observera att det dröjer 2-4 kvartal innan påbörjat byggande får genomslag på installationsmarknaden

Prognos för omsättningsutveckling 2011: 8 procent 2012: 6 procent

ANDEL PER SEKTOR, PROCENT

ELINSTALLATIONER

Mkr, 2010 års priser

SEKTOR	MILJONER KRONOR PÅBÖRJADE OBJEKT			ÅRLIG FÖRÄNDR PROCENT	
	2008	2009	2010	2011	2012
BOSTÄDER, NYBYGGNAD	397	224	546	0	+10
FLERBOSTADSHUS, OMBYGGNAD	112	147	95	+50	+15
INDUSTRI OCH LAGER	125	89	102	+25	+20
KONTOR, HANDEL M M	729	409	433	+10	+10
OFFENTLIG SEKTOR	663	601	850	-10	-5
BYGGNADSUNDERHÅLL	642	655	668	+2	+3
INDUSTRIINSTALLATIONER ¹	1 721	1 440	1 494	+7	+5
TELE/DATA/SÄKERHET ²	2 777	2 281	2 207	0	+15
TOTALT	7 167	5 846	6 395	+2	+8

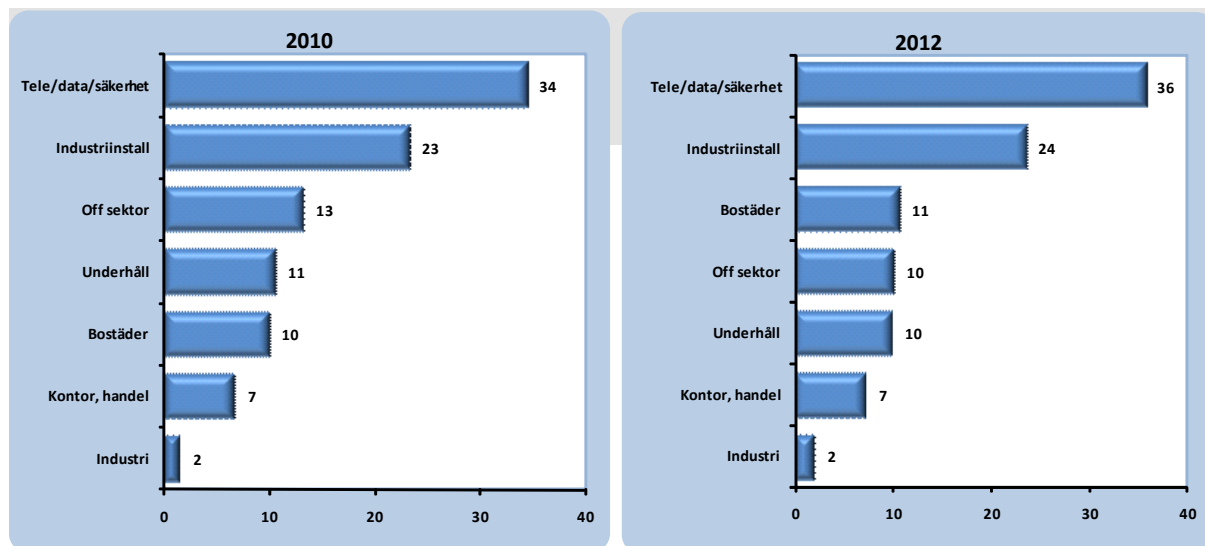
1) Avser produktionsprocesser, löpande investeringar 2) Varav data/tele/kabel-tv ca 45%, styr och regler i byggnader ca 20% och larm/säkerhet ca 35%

Skåne län

Observera att det dröjer 2-4 kvartal innan påbörjat byggande får genomslag på installationsmarknaden

Prognos för omsättningsutveckling 2011: 4 procent 2012: 8 procent

ANDEL PER SEKTOR, PROCENT

ELINSTALLATIONER

Mkr, 2010 års priser

SEKTOR	MILJONER KRONOR			ÅRLIG FÖRÄNDR	
	PÅBÖRJADE OBJEKT			PROCENT	
	2008	2009	2010	2011	2012
BOSTÄDER, NYBYGGNAD	544	378	452	+8	+15
FLERBOSTADSHUS, OMBYGGNAD	168	109	144	+20	+8
INDUSTRI OCH LAGER	375	148	239	+25	+10
KONTOR, HANDEL M M	400	358	302	+10	+10
OFFENTLIG SEKTOR	817	858	1 050	-12	-8
BYGGNADSUNDERHÅLL	929	948	966	+2	+3
INDUSTRIINSTALLATIONER ¹	3 213	2 728	2 498	+10	+5
TELE/DATA/SÄKERHET ²	2 696	2 578	2 231	+3	+5
TOTALT	9 142	8 104	7 882	+5	+4

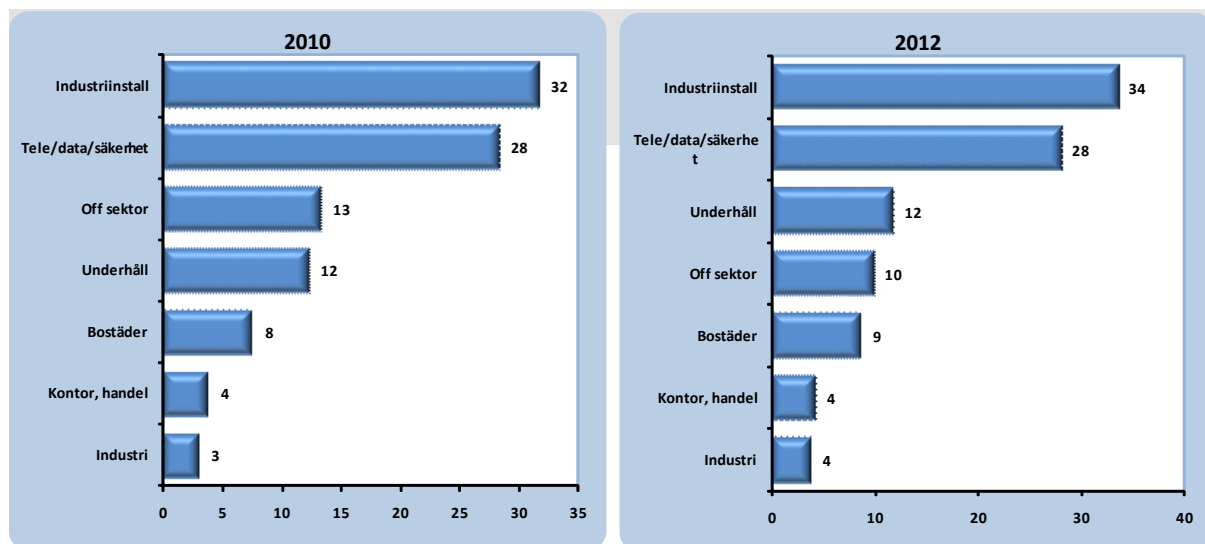
1) Avser produktionsprocesser, löpande investeringar 2) Varav data/tele/kabel-tv ca 45%, styr och regler i byggnader ca 20% och larm/säkerhet ca 35%

Östergötlands-, Jönköpings-, Kronobergs-, Kalmar-, Gotlands-, Blekinge- och Hallands län

Observera att det dröjer 2-4 kvartal innan påbörjat byggande får genomslag på installationsmarknaden

Prognos för omsättningsutveckling 2011: 4 procent 2012: 4 procent

ANDEL PER SEKTOR, PROCENT

REGION MELLANSVERIGE

ELINSTALLATIONER

Mkr, 2010 års priser

SEKTOR	MILJONER KRONOR PÅBÖRJADE OBJEKT			ÅRLIG FÖRÄNDR PROCENT	
	2008	2009	2010	2011	2012
BOSTÄDER, NYBYGGNAD	552	358	488	0	+10
FLERBOSTADSHUS, OMBYGGNAD	137	116	170	+5	+10
INDUSTRI OCH LAGER	387	266	255	+20	+3
KONTOR, HANDEL M M	416	241	477	-35	10
OFFENTLIG SEKTOR	952	909	1 207	-20	-5
BYGGNADSUNDERHÅLL	1 137	1 160	1 183	+2	+3
INDUSTRIINSTALLATIONER ¹	5 338	3 946	4 040	+10	+10
TELE/DATA/SÄKERHET ²	3 193	2 696	2 780	+3	0
TOTALT	12 113	9 692	10 601	+2	+5

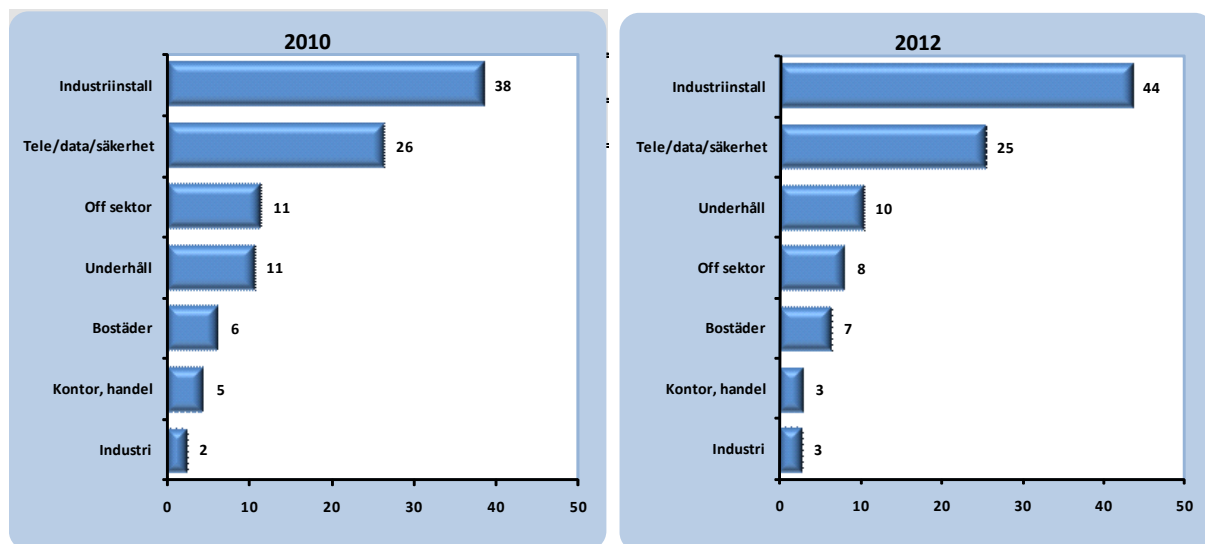
1) Avser produktionsprocesser, löpande investeringar 2) Varav data/tele/kabel-tv ca 45%, styr och regler i byggnader ca 20% och larm/säkerhet ca 35%

Uppsala-, Södermanlands-, Värmlands-, Örebro-, Västmanlands-, Dalarnas- och Gävleborgs län

Observera att det dröjer 2-4 kvartal innan påbörjat byggande får genomslag på installationsmarknaden

Prognos för omsättningsutveckling 2011: 5 procent 2012: 3 procent

ANDEL PER SEKTOR, PROCENT

REGION NORRLAND

ELINSTALLATIONER

Mkr, 2010 års priser

SEKTOR	MILJONER KRONOR PÅBÖRJADE OBJEKT			ÅRLIG FÖRÄNDR PROCENT	
	2008	2009	2010	2011	2012
BOSTÄDER, NYBYGGNAD	191	104	102	+25	+10
FLERBOSTADSHUS, OMBYGGNAD	45	35	55	+10	+12
INDUSTRI OCH LAGER	1 625	109	189	-10	+15
KONTOR, HANDEL M M	140	105	128	+15	+10
OFFENTLIG SEKTOR	554	610	449	+15	+5
BYGGNADSUNDERHÅLL	528	538	549	+2	+3
INDUSTRIINSTALLATIONER ¹	4 599	4 528	3 811	+10	+10
TELE/DATA/SÄKERHET ²	1 496	1 470	1 091	+5	+5
TOTALT	9 177	7 498	6 374	+9	+8

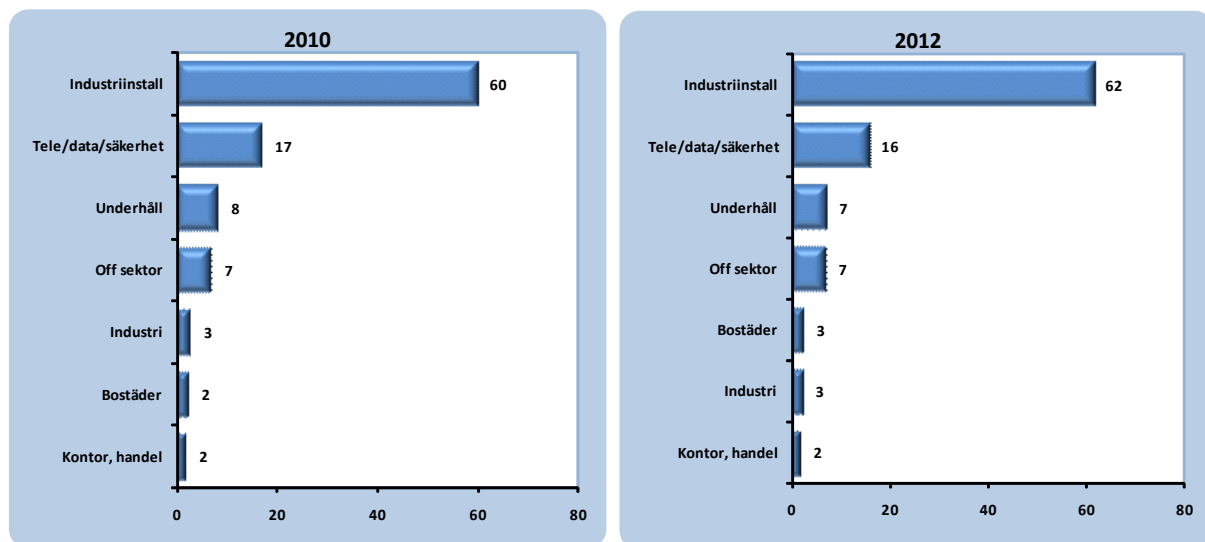
1) Avser produktionsprocesser, löpande investeringar 2) Varav data/tele/kabel-tv ca 45%, styr och regler i byggnader ca 20% och larm/säkerhet ca 35%

Västernorrlands-, Jämtlands-, Västerbottens- och Norrbottens län

Observera att det dröjer 2-4 kvartal innan påbörjat byggande får genomslag på installationsmarknaden

Prognos för omsättningsutveckling 2011: 7 procent 2012: 9 procent

ANDEL PER SEKTOR, PROCENT

ELINSTALLATIONER PER LÄN 2008-2010

Mkr, 2010 års priser

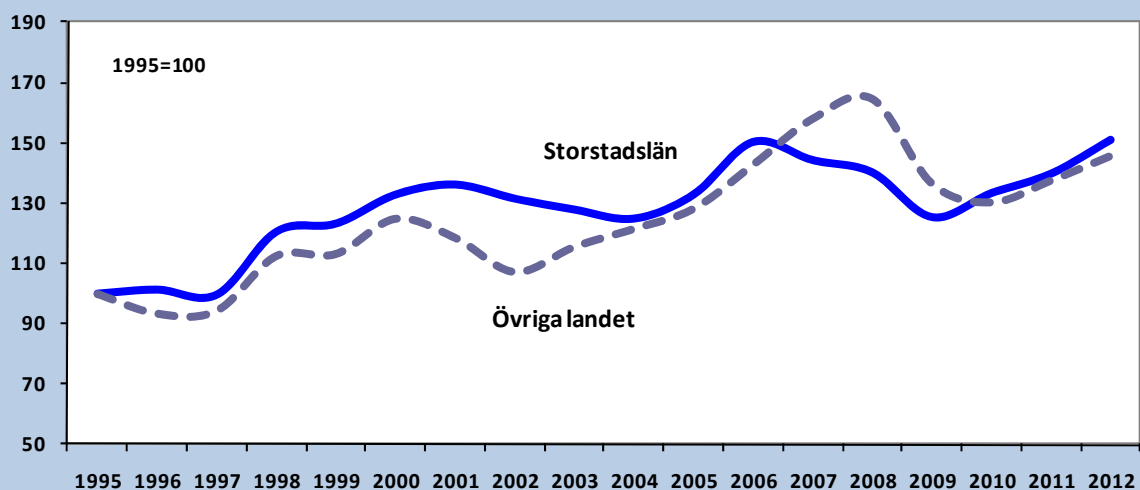
ELINSTALLATIONER 2008-2010

MKR, 2010 ÅRS PRISER

LÄN	MILJONER KRONOR			Förändring 2009-2010 Procent
	2008	2009	2010	
Stockholms län	12 696	12 271	13 173	7
Uppsala län	1 833	1 788	1 832	2
Södermanlands län	1 867	1 247	1 039	-17
Östergötlands län	2 800	2 039	1 729	-15
Jönköpings län	1 709	1 529	1 596	4
Kronobergs län	911	923	794	-14
Kalmar län	1 189	1 406	1 202	-15
Gotlands län	361	235	392	67
Blekinge län	761	765	634	-17
Skåne län	7 167	5 846	6 395	9
Hallands län	1 411	1 207	1 534	27
Västra Götalands län	9 770	8 999	9 182	2
Värmlands län	1 486	1 068	1 047	-2
Örebro län	1 769	1 344	1 245	-7
Västmanlands län	1 659	1 058	1 479	40
Dalarnas län	1 784	1 386	1 719	24
Gävleborgs län	1 717	1 800	2 239	24
Västernorrlands län	1 795	1 357	1 114	-18
Jämtlands län	625	513	463	-10
Västerbottens län	1 407	1 579	1 509	-4
Norrbottens län	5 351	4 048	3 288	-19
HELA RIKET	60 066	52 409	53 607	2

Einstallationer

Indexutveckling, totala elinstallationer 1995-2012

Einstallationer

Indexutveckling, installationsvolym 1995-2012

